Ti år etter oktober- urolighetene i Israel

FAGFELLEVRDERT

Israelske palestinere stod i oktober 2000 bak de mest voldsomme anti-statlige demonstrasjonene i Israels historie. Ti år etter urolighetene er ikke lenger integrasjon av Israels palestinske minoritet et mål, verken for landets palestinere eller jøder.

Av Dag Tuastad, forsker ved Fredsforskningsinstituttet PRIO og førstelektor ved Universitetet i Oslo.

Etter at den andre intifadaen hadde brutt ut i de okkuperte områdene høsten 2000, kom det til voldsomme demonstrasjoner også inne i Israel. Det var en dyptliggende frustrasjon som kom til uttrykk blant de israelske palestinerne. «De sa det kom jøder med kniver og pistoler. Jeg var redd, men mer enn jeg var redd var jeg sint. Jeg gikk for å slåss, for å drepe eller bli drept,» fortalte Khaled meg fra den muslimske, israelskpalestinske landsbyen Deir al-Asad i februar 2001. Det hadde kommet jødiske motdemonstranter fra den jødiske nabobyen Karmiel mot Deir al-Asad, og konfrontasjonen mellom demonstrantene ble bare forhindret av at politiet begynte å skyte over hodene på demonstrantene.

Urolighetene i 2000 førte til endringer i måten den jødiske majoritetsbefolkningen så på de israelske palestinerne, men også til viktige endringer hos de israelske palestinerne. Den jødiske majoritetsbefolkningen aksepterte langt på vei de israelske palestinernes definisjon av seg selv som palestinere, på bekostning av en felles israelsk nasjonal identitet. Javel, så var de palestinere, men dermed kunne de også betraktes som en del av fienden. På

israelskpalestinsk side bidro urolighetene i 2000 til at en åpen strategisk diskusjon startet om deres forhold til den israelske staten. De ønsket ikke å være del av en jødisk stat, men heller ikke å bli fordrevet fra sine hjemsteder.

I 1948 flyktet 750 000 palestinere fra Israel. Bare 150 000 av den innfødte kristne, muslimske og drusiske arabisk-talende befolkningen var igjen etter at krigshandlingene mellom Israel og nabostatene opphørte.¹ Det er disse og deres etterkommere som er de israelske palestinerne, med palestinsk nasjonal identitet² og israelsk statsborgerskap. De utgjør i dag 1,5 millioner mennesker, 20 prosent av Israels befolkning.³ Etter 1948 hadde det vært maktpåliggende for det israelske lederskapet å kategorisere dem som israelske arabere. Israel ønsket ikke en palestinsk femtekolonne som del av sin befolkning. De israelske palestinerne skulle *de-palestiniseres*, og offisielle kategoriseringer ble et viktig middel i denne prosessen.⁴ De «israelske araberne» var de arabisktalende israelere. De hadde språk og religion til felles med arabiske muslimer i Midtøsten, mens deres felles historie med palestinerne på Vest-

bredden, Gaza og i diaspora ble bevisst oversett. «Vi visste mer om byer i Skottland enn våre egne landsbyer i Galilea,» skrev den israelsk-palestinske forfatteren Emile Habibi.⁵ Men siden 1967, med økt kontakt med palestinerne i de okkuperte områdene, og særlig det siste tiåret, har en *palestinisering* hvor palestinsk nasjonal identitet fremheves, preget Israels arabisktalende minoritet.

I denne artikkelen skal vi se nærmere på hvordan urolighetene i 2000 representerte et vendepunkt i relasjonen mellom palestinere og jøder i Israel. Segregering har blitt mer og mer av både en politisk praksis og et politisk mål på jødisk side, mens autonomi har blitt et eksplisitt artikulert mål på palestinsk side. Felles for både israelske jøder og palestinere er at forestillingen om en harmonisk integrasjon av den israelsk-palestinske minoriteten i Israel er så godt som død.⁶

Oktober 2000-urolighetene

Den umiddelbare bakgrunnen for oktober-urolighetene var utbruddet av den andre palestinske *intifadaen* på Vestbredden og Gaza i september 2000. For å vise solidaritet med palestinerne i Gaza og på Vestbredden utlyste The Arab Higher Monitoring Committee (AHMC), koordineringsorganet for de ulike lokalstyrene i arabisk sektor i Israel, en solidaritetsdemonstrasjon og generalstreik søndag 1. oktober 2000.

Under demonstrasjonene kom det til sammenstøt med israelsk politi, og tre israelske palestinere ble skutt og drept. Dagen etter ble seks israelsk-palestinske demonstranter skutt og drept av israelsk politi. Drapene og det som ble opplevd som uforholdsmessig brutalitet fra politiet mot

ubevæpnede demonstranter utløste et voldsomt sinne blant israelske palestinere. Opptøyene begynte å ligne et opprør, med oppsatte veisperringer, steinkasting og brente bildekk, spredt til nær samtlige israelsk-palestinske områder i Israel. Som i Deir al-Asad kom det flere steder til konfrontasjoner mellom israelsk-palestinske demonstranter og jødiske motdemonstranter. I Tiberias ble en moské angrepet av jødiske ungdommer, og arabisk eiendom ble ramponert i byer med felles jødisk-arabisk befolkning, som i Nasaret, Bat Yam og Petah Tikva. En moské ble satt i brann i Jaffa, og en synagoge satt i brann i Ramle. I Nasaret samlet 80 000 israelske palestinere seg for å minnes døde israelske palestinere drept i byen.⁷ Først etter ti dager begynte urolighetene å avta. Da var tretten israelske palestinere drept av israelsk politi.

Etter oktoberurolighetene kom den israelske regjering under et massivt press fra menneskerettsorganisasjoner, akademikere, pårørende og representanter for det israelsk-palestinske samfunnet om å granske hendelsene. Det framstod som uforståelig at så mange ubevæpnede demonstranter – israelske statsborgere – var blitt skutt og drept av politiet.

Fra ofre til skyldige i granskingsrapporter

På bakgrunn av dette nedsatte Israels regjering, ledet av Arbeiderparti-politiker-en Ehud Barak, i november 2000 en granskingskommisjon, den såkalte Or-kommisjonen, ledet av den israelske høyesterettsdommeren Theodor Or. Or-kommisjonen la først fram sin rapport i 2003. Denne skal jeg komme tilbake til.

Imidlertid ble det samme måned som Or-kommisjonen ble nedsatt overrakt en annen rapport til Israels statsminister,

«After the Rift», forfattet av 26 forskjellige israelske forskere tilknyttet de ledende universitetene i Israel. I rapporten advarte forskerne mot at Israels langsiktige stabilitet var truet så lenge ikke statens politikk ble dreid bort fra det å for enhver pris skulle kontrollere den israelsk-palestinske minoriteteten, og i retning av en mer kompromissorientert politikk.⁸

For å skape forsoning, mente forskerne det var nødvendig at den israelske staten kom med en offentlig unnskyldning overfor de israelske palestinere. Det var særlig måten familier var blitt splittet og palestineres jord tatt av staten på som var den historiske uretten staten måtte bidra til å unnskylde og komme med en kompensasjon for.⁹ Fra 1949 til 1956 hadde mellom 2700 og 5000 palestinere blitt drept av israelsk grensepolitik.¹⁰ De hadde befunnet seg på feil side av Israels grense da Israel stengte grensene for tilbakevending. Samtidig konfiskerte staten i løpet av kort tid en million dunum (mål) jord, tatt fra de palestinske eiere.¹¹ I 1946 var 92 prosent av jorda i det området som ble Israel i 1948 eid av palestinere,¹² mens 93 prosent av jorda i dag er eid av staten eller det rent jødiske organet Jewish National Fund.¹³

«After the Rift»-rapporten, med sin sterke akademiske tyngde og entydige konklusjoner om historisk kompromiss som erstatning for kontrollpolitikk, framstår som en overbevisende forklaring på årsaker til oktoberurolighetene. Den er også sjeldent klar på nødvendige tiltak for å bygge ned palestinsk-jødiske motsetninger i Israel. En forutsetning for dette, understreket i rapporten, var at Israel anerkjente det grunnleggende liberale, demokratiske prinsippet om at statsborgerskap er basis for universelle individuelle rettigheter.¹⁴

Israel kunne ikke både være en *jødisk* stat og et demokrati for alle.

Men «After the Rift» var ikke den offisielle israelske granskingsrapporten, og den fikk ingen betydning for israelsk statlig politikk. Den offisielle granskingsrapporten, Or-rapporten, lagt fram september 2003, konkluderte med at bakgrunnen for opptøyene var:

- 1) diskriminering av de israelske palestinere i Israel,
- 2) det israelske politiets framgangsmåte; og
- 3) radikaliserings av de israelske palestinerne.¹⁵ Det ble ikke anbefalt rettslig forfølgelse av noen av politifolkene som hadde skutt og drept de ubevæpnede demonstrantene. En side av rapporten ble brukt på jødisk anti-arabisk oppildning, 30 sider på politiets framferd, mens 50 sider av rapporten handlet om «radikaliserings av de israelske palestinere.» Ifølge Ahmad H. Sa'di ved Ben-Gurion Universitetet i Israel, ble identifiseringen av ulike utsagn til israelsk-palestinske ledere koblet til «primitive aspekter» ved arabisk kultur som «tradisjonell». De israelske palestinerne hadde ikke internalisert en «kritisk individualisme» og var dermed mer «flokkorienterte» og mottakelige for etnisk agitasjon og oppildning.¹⁶

Urolighetene ble tolket på jødisk-israelsk side som et uttrykk for israelsk-palestinsk kulturell underlegenhet, i hovedsak forårsaket av deres utspekulerte, manipulative, «radikale» politiske ledere.¹⁷ Problemet lå altså hos de israelske palestinere selv. I en undersøkelse gjennomført like etter urolighetene svarte 74 prosent av jødiske israelere at de israelsk-palestinske protestene var ensbetydende med forræderi.¹⁸

I tiåret etter 2000 skulle israelsk-palestinsk underkastelse til den israelske statens jødiske karakter bli en prioritet for ledende israelske politikere.

Duenes død

Statsministervalget i Israel i 2001 ble avholdt så godt som uten israelskpalestinsk deltagelse, som følge av boikott på grunn av drapene på demonstranter under 2000-urolighetene. I dette nasjonale valget, med den laveste valgdeltagelsen i Israels historie, kom Ariel Sharon til makten som statsminister. Sharon skulle bli sittende i statsministerposisjonen fram til han fikk hjerneslag i 2006. Sharon var den som klarest hadde artikulert at Israel først og fremst var en jødisk stat, dernest demokratisk – og at implikasjonen var at det viktigste i politikken ovenfor de israelske palestinerne var kontroll. I et innlegg i 1993, da israelskpalestinske Knesset-representanter satt på vippen i nasjonalforsamlingen, skrev Sharon at å la «israelske arabere» få bestemme Israels framtid ville være farlig for Israel. Det ville være «nasjonalt selvmord å automatisk og bokstavlig følge demokratiske prinsipper.» Som løsning på problemet med at israelske palestinere kunne komme til å få avgjørende innflytelse på spørsmål om Israels framtid – aktualisert ved at de satt på vippen under Oslo-prosessen – foreslo Sharon å hindre de israelske palestinerne i Knesset mulighet til å delta i viktige beslutninger i parlamentet. Dersom et jødisk parlamentsflertall mente at en sak var spesielt viktig, så skulle de israelske palestinernes representanter ekskluderes og saken kun avgjøres av jødiske representanter.¹⁹

Etter at Sharon ble statsminister vedtok Knesset lover i retning av ideene skissert av

Sharon. I 2002 vedtok Knesset at partier eller individer som benektet at Israel var en «jødisk og demokratisk stat» ville bli diskvalifisert fra å stille til valg i Israel. Israelskpalestinske ledere tolket lovendringen dithen at den innebar at de ikke kunne arbeide for en genuint demokratisk stat med like rettigheter for alle innbyggerne.²⁰ «Israel er en demokratisk stat for jødene og en jødisk stat for araberne,» uttalte det israelskpalestinske Knesset-medlemmet Ahmed Tibi.²¹

Senere i 2002 ble det vedtatt i Knesset at parlamentsmedlemmer som uttrykte handlinger eller meninger som benektet at Israel var en jødisk stat, ville miste sin parlamentariske immunitet.²² Året etter ble «Nationality Entry into Israel Law» vedtatt

Sharon sa det ville være «nasjonalt selvmord å automatisk og bokstavlig følge demokratiske prinsipper».

av Knesset. Loven sier eksplisitt at en palestinsk ektefelle fra Vestbredden eller Gaza, som gifter seg med en israelsk statsborger, ikke skal gis israelsk statsborgerskap eller oppholdstillatelse i Israel.²³ Dette til forskjell fra Israels «Law of Return» fra 1950 som gir alle jøder rett til å immigrere til Israel og til å få israelsk statsborgerskap, og som også gir immigrerende ikke-jødiske ektefeller av israelske jøder israelsk statsborgerskap.²⁴

Videre, i 2005, vedtok Knesset en lov om at alle skoler årlig skulle minnes den jødiske, høyreorienterte politiker og tidligere turistminister, Rehavam Zeevi, som ble drept av en palestinere fra Vestbredden i

2001. Zeevi var i sitt politiske liv mest kjent for å være en pådriver for såkalt «transfer» – å forflytte eller fordrive israelske palestinere ut av landet. Israelsk-palestinske skolebarn ble dermed pålagt å minnes politikerene som ønsket å fordrive dem fra sine hjem.²⁵

Rehavam Zeevis tanker om «transfer» av israelske palestinere har fått stadig større oppslutning i Israel. 60 prosent av israelske jøder støtter at israelske palestinere oppfordres til å forlate Israel.²⁶ «Hvis det finnes et demografisk problem, så er det at de israelske araberne forblir israelske statsborgere,» har Israels statsminister siden 2009, Benjamin Netanyahu, uttalt.²⁷ «Vi kan ikke flykte unna realiteten. Hvis du spør meg, er ikke Israels største problem palestinerne utenfor Israel, det er de arabiske innbyggerne i staten Israel. [...] Betrakter jeg dem som innbyggere av staten Israel? Nei! [...] De bør finne seg et sted der de føler seg komfortable,» har Avigdor Lieberman, israelsk utenriksminister siden 2009, uttalt.²⁸

Ti år etter oktoberurolighetene var israelsk-palestinsk forsoning det siste en politiker som fisket etter jødiske stemmer ville snakke om. «Lieberman,» uttalte lederen for Det israelske arbeiderpartiet, Ehud Barak, under valgkampen i 2009, «har aldri skutt en eneste araber.»²⁹

Økt segregering

Manglende integrasjon har det siste tiåret blitt mer og mer synlig i byer med en blandet arabisk-jødisk befolkning. Ikke minst gjelder dette i byer som palestinere flyktet fra i 1948, og hvis hjem ble brukt til å huse jødiske immigranter. Vi skal se nærmere på Lod, Safad og Akka.

I Lod, som ligger et par kilometer sør-øst

for Tel Aviv, ble hoveddelen av den palestinske befolkningen fordrevet av den israelske hæren i juli 1948.³⁰ Hjemmene til de fordrevne ble brukt til å huse jødiske immigranter. I dag bor rundt 45 000 jøder i byen, i tillegg til 20 000 israelske palestinere, etterkommere etter de 700 palestinere som unngikk å bli fordrevet i 1948. Jøder og israelske palestinere bor i adskilte boområder i byen. 70 prosent av boligene i det arabiske boområdet er bygd uten tillatelse. Området er uten gatelys og søppelkjøring. På den andre siden bygges det stadig nye boliger for jøder, og jøder opp-

~

Ti år etter oktoberurolighetene var forsoning det siste en politiker som fisket jødiske stemmer snakket om.

~

fordres til å flytte til byen. Byens 120 mann store politistyrke har ingen israelske palestinere. Nylig har byens myndigheter fått bygget en tre meter høy mur mellom de jødiske og de israelsk-palestinske boområdene.³¹ Muren gjør at forbindelsen mellom de israelsk-palestinske bydelene og byens senter brytes, den bidrar til å minimere kontakt og samhandling mellom majoriteten og minoritetsbefolkningen, og materialiserer økt etnisk segregering.

Som i Lod ble også den palestinske befolkningen i Safad, nord i Israel, fordrevet sommeren 1948, og deres hjem brukt til å huse jødiske immigranter.³² I dag har byen en nær 100 prosent jødisk befolkning på 32 000 innbyggere.³³ Imidlertid studerer rundt 1300 arabiske studenter i Safad og mange av disse har leid husrom. Tilstedeværelsen av disse israelsk-palestinske stud-

entene i byen førte høsten 2010 til at over-rabbineren i Safad og 18 andre rabbinere i byen kom med en offentlig oppfordring til Safeds jøder om å ikke leie ut rom til israelske palestinere. Jøder som ikke fulgte oppfordringen skulle fryses ut: «Naboer og bekjente av jøder som selger eller leier til en araber må distansere seg fra denne jøden, unngå å gjøre forretninger med ham, nekte ham å lese fra Toraen, og fryse vedkommende ut til handlingen blir omgjort,» het det i oppfordringen. Målet om å holde Safad fri for israelske palestinere førte til en viss oppstandelse i Israel. «Hva hvis en lignende oppfordring kom i Berlin om å ikke leie ut til jøder,» uttalte en kritisk rabbiner.³⁴ Likefullt er det vanskelig å tolke hendelsen som annet enn et symptom på at utbredte anti-arabiske holdninger i den jødiske majoritetsbefolkningen skaper stadig bredere rom for agering blant anti-arabiske jødiske aktivister.

Ifølge den israelske menneskerettsorganisasjonen Adalah har jødiske aktivister et eksplisitt mål om å *judaisere* byer med en blandet jødisk-arabisk befolkning.³⁵ Det var ifølge organisasjonen dette som lå bak urolighetene i Akka høsten 2008, da biler og hus ble antent og rene gatekamper brøt ut mellom byens jøder og israelske palestinere. Ifølge den israelskpalestinske politiker-en Aida Toma, fra Fronten-partiet (*Jabbah*) i Akka, har aktivistiske jødiske bosettere fra Vestbredden flyttet til Akka, og andre blandede byer i Israel, for å framprovosere konflikt med israelske palestinere.³⁶ Målrettede handlinger som del av en større plan fra jødiske aktivister om å drive den innfødte israelsk-palestinske befolkningen ut av Akka, lå bak urolighetene, fortalte Toma.

Det politiske klimaet i Israel i forhold til

jødisk-israelskpalestinske relasjoner har slik blitt forverret siden 2000. Så lenge de israelske palestinere ikke anerkjenner Israel som jødisk og sionistisk stat kan de ikke være borgere av landet, har nåværende utenriksminister Avigdor Lieberman uttalt.³⁷ Men til tross for dagens anti-arabiske politiske klima i Israel, er de israelske palestinere, som vi skal se nedenfor, lengre unna en underdanig holdning i forhold til den israelske statsmakten enn noen gang før i statens historie.

Fra integrasjon til autonomi

Da Israels daværende statsminister David Ben-Gurion i 1963 skulle få vedtatt en forlenging av den militære unntakstilstanden i arabisk sektor – som begrenset de israelske palestinernes mulighet for å reise fritt ut og inn av sine landsbyer og som forbød møtevirksomhet og politisk aktivitet – appellerte han til utvalgte israelskpalestinske representanter i Knesset om å støtte ham. Representantene responderte positivt på Ben-Gurions appell. Deres lojalitet overfor jødisk-israelske ledere var større enn lojaliteten overfor de som hadde valgt dem inn som sine representanter, og som ville få sin frihet innskrenket gjennom stemmegivningen.³⁸ Representantene var klanledere som ulike jødiske partier hadde på sikkert plass på sine valglister for å sikre seg en andel israelskpalestinske stemmer. Representantene ble foraktelig kalt *adhnab al-hukumah*, regjeringens hale, av den yngre generasjonen israelske palestinere.³⁹

«Regjeringens hale» er et eksempel på kooptering og segmentering, klassiske elementer i en historisk israelsk splitt og hersk-politikk⁴⁰ som ikke lenger virker. I 2009 stemte 85 prosent av de israelske palestinere, flere enn noen gang tidligere,

på et arabisk, ikke-sionistisk parti, og fikk valgt inn elleve israelskpalestinske representanter, det høyeste antallet ikke-sionistiske Knesset-representanter i Israels historie.⁴¹ Som tilfellet Haneen Zoabi viser, er disse representantene alt annet enn «regjeringens hale.»

Zoabi deltok i mai 2010 på båten MV Mavi Marmara på vei til Gaza, noe som i ettertid førte til forsøk i det israelske parlamentet på å frata henne hennes parlamentariske privilegier. Under møtet i Knesset, hvor Zoabi skulle forsvare seg, kom hun ikke til orde som følge av stadige avbrytelser fra andre Knesset-representanternes nedrakkende tilrop; «terrorist», «sabotør», «din dag skal komme», «forræder», «kroppsvisiter henne, hun er bevæpnet med kniv». Da Zoabi endelig slapp til, sa ordstyreren i Knesset at hun hadde brukt opp tiden sin. «Men jeg har jo ikke fått komme til orde,» sa Zoabi oppgitt. Hun så likevel ut til å ha oppnådd mer enn sine motstandere i den surrealistiske seansen. «Dere er redde for å høre på meg,» sa hun før hun gikk av talerstolen.⁴² Den nasjonal-demokratiske alliansen (*al-Tajamu' al-Watani al-Dimuqrati*), partiet Zoabi representerer, deltar i valg først og fremst for å ha en synlig nasjonal arena å fremføre sitt politiske budskap fra.⁴³ Partiets politiske mål er en ikke-sionistisk, ikke-jødisk stat innenfor grensene fra 1948 som flyktningene kan vende tilbake til, og som ifølge Zoabi «åpner for nye muligheter som politiske realiteter kan komme til å tvinge fram: en binasjonal stat».⁴⁴

Men Den nasjonaldemokratiske alliansen har ikke illusjoner om å skape en ikke-sionistisk, binasjonal stat gjennom sin tilstedeværelse i Knesset. Målet er heller å være representert i nasjonalforsamlingen

for å kunne eksponere statens sanne etno-kratiske karakter. Dette gjelder også for Fronten og Det forente arabiske partiet (*al-Qa'ima al-'Arabiyya al-Muwahhada*), de to andre israelskpalestinske partiene representert i Knesset.⁴⁵

Det viktige med israelskpalestinsk politikk i dag er at også lokal politikk og klanpolitikken har blitt *palestinisert*. Det vil si at medlemmer av klaner som står mot hverandre i lokalvalg kombinerer å stemme i blokk ut fra blodstilhørighet med at klanene har en definert overordnet palestinsk tilhørighet, og at enkelte større klaner endog stiller med to lister, tilhørende ulike palestinske partier.⁴⁶

Særlig Den islamske bevegelsen og Fronten har en type organisering som har vist seg kompatibel med slektskapsorganiseringen i de ulike lokalsamfunnene, hvor ulike familier allierer seg og splittes ut fra familieinteressene. Fronten er en paraplyorganisasjon, organisert av det palestinsk-israelske kommunistpartiet, bestående av ulike utenomparlamentariske og venstreorienterte grupper, hvorav mange ikke er kommunistiske. Den islamske bevegelsen er en massebevegelse og en grasrotbevegelse som driver med et utall lokalt forankrete sosiale, religiøse og politiske aktiviteter. Bevegelsen gjennomfører årlige demonstrasjoner til forsvar for muslimske helligdommer i Jerusalem hvor titusener mobiliseres. Fronten og Den islamske bevegelsen har hatt evnen til å absorbere og forbinde ulike slektskapsgrupper med felles interesser under samme paraply uten at lojaliteten til familiene har blitt oppfattet som truet. De makter dermed å bygge på slektskapssolidariteten i landsbyene. Når det er konsensus mellom familiene, gjør de dette båndene at alle familiemedlemmer

mobiliseres, og slik, når lokalstyrene utlyser demonstrasjoner, mobiliseres samtlige innbyggere. Særlig politisk potent blir da politisk mobilisering av nettverket av slike lokalstyrene, slik urolighetene i 2000 – arrangert av AHMC, koordineringsorganet for lokalstyrene – klart viste.

Etter 2000-urolighetene har samarbeidet på tvers av lokalstyrene og mellom lokale og nasjonale israelskpalestinske ledere tatt fart. En av pådriverne for dette har vært den tidligere borgermesteren i Umm al-Fahm, og lederen for Den islamske bevegelsen i Israel, Raed Salah. Salah er en av de mest populære og respekterte politikerne blant de israelske palestinere, særlig for sin iherdige motstand mot landkonfiskeringer. Salah, og flere og flere som har sin bakgrunn fra lokalpolitikk, arbeider for en gradvis konsolidering av israelskpalestinsk autonomi i Israel, ut fra hva som er praktisk mulig. Et ledd i dette er å etablere et israelsk-palestinsk parlament, hvor medlemmene velges av israelske palestinere gjennom egne valg, sier Salah i et intervju.⁴⁷ Det er allerede etablert et felles organ, The High Follow-Up Committee for Arabs in Israel (HFCAI), hvor Salah er medlem. Organet rommer alle de israelskpalestinske lederne for lokalstyrene og nasjonale ledere så som Knesset-representanter og partiledere. Så lenge HFCAI eksisterer og de israelske palestinere ser nytten av det, hvorfor ikke velge medlemmene av de israelske palestinernes øverste organ direkte?, resonnerer Salah.

HFCAI kan minne om en forløper for et eget israelskpalestinsk parlament. I 2006 offentliggjorde organet et politisk manifest, The Future Vision of the Palestinian Arabs in Israel.⁴⁸ Den israelske staten må ta et historisk ansvar for de overgrep den har

påført den israelskpalestinske urbefolkningen gjennom å ha forårsaket *nakbaen*, flyktningkatastrofen i 1948, og for de urettmessige landkonfiskeringene. På begge felt må palestinere gis økonomisk kompensasjon, heter det i manifestet.

Samtidig krever HFCAI at den israelske staten anerkjenner de israelske palestinere som en nasjonal urbefolkning, og at den anerkjenner internasjonale konvensjoner som beskytter nasjonale urbefolkninger. Endelig skriver HFCAI i sitt manifest at de israelske palestinere som en egen nasjon må gis muligheten til å etablere egne nasjonale institusjoner.⁴⁹

Det som gjør dette manifestet oppsiktsvekkende er kombinasjonen av at autonomi artikuleres eksplisitt som et mål, og at det er nettopp HFCAI som står bak. HFCAI har kanskje i større grad enn noe annet organ bred israelskpalestinsk legitimitet i og med den brede deltagelsen i organet. Det politiske manifestet baserer seg på konsensus i HFCAI, og at autonomi og etablering av nasjonale israelskpalestinske institusjoner såpass entydig uttrykkes som politiske målsetninger, kan vitne om en ny fase i de israelske palestinernes politiske kamp i den jødiske staten. Det diskuteres til og med åpent om israelsk-palestinsk deltagelse i PLO. Dersom PLO er anerkjent av Israel og det internasjonale samfunnet, og de israelske palestinere jo er en del av det palestinske folk, hvorfor kan ikke også de være med i PLO?⁵⁰

Konklusjon

«Å oppnå autonomi krever politisk balansekunst hvor et av grepene er å ikke gå for fort fram,» sier Raed Saleh fra Den islamske bevegelsen og HFCAI.⁵¹ Synspunktet er forståelig sett på bakgrunn av

dagens politiske klima i Israel. Det var i 2009 færre israelske palestinere som anerkjente Israels rett til å eksistere som en jødisk stat enn som anerkjente staten.⁵²

Samtidig har anti-arabiske jødiske politikere i Israel fått mer og mer makt. «Den som ikke anerkjenner Israel som jødisk og sionistisk stat kan ikke være en borger av landet,» har nåværende utenriksminister, Avigdor Lieberman, uttalt.⁵³ Ut fra anti-israelske holdninger blant israelske palestinere, hvor halyparten mente at Hezbollah hadde rett til å bombe Israel i krigen i 2006 og 18 prosent faktisk støttet Hezbollah,⁵⁴ kan en utfordring for israelskpalestinske ledere være å unngå avsporinger gjennom israelskpalestinsk politisk vold som forsyn-er deres motstandere med unødvendig politisk ammunisjon. Ved bruk av politisk vold kan ellers legitime politiske krav undertrykkes på grunn av manglende bruk av legitime virkemidler. Men når folkelig, ikke-voldelig organisering ligger under et ønske om å velge et demokratisk lederskap, ikke ulikt historien til Jewish Agency og World Zionist Organization, blir dette vanskeligere for staten å delegitimere.

Ti år etter oktoberurolighetene i Israel kan det fastslås at rystelsene etter urolighetene ennå ikke er over. Heller enn å utvikle seg til et åpent opprør, førte urolighetene til en stille revolusjon i form av en strategisk nytenkning blant de israelske palestinerne som det gjenstår å se det endelige utfallet av.

• f •

1 Morris, Benny: *The birth of the Palestinian Refugee Problem Revisited*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004, s. 589.

2 "Identity Crisis: Israel and its Arab Citizens", International Crisis Group. Middle East Report No 25, 4. mars 2004,

<http://www.crisisgroup.org/en/regions/middle-east-north-africa/israel-palestine/025-identity-crisis-israel-and-its-arab-citizens.aspx> (10.09.2010)

3 "2.1. Population by population group." CBS, Statistical Abstract of Israel. 2010, <http://www.cbs.gov.il/reader/> (18.10. 2010)

4 Benvenisti, Meron: *Sacred Landscape*. Berkeley: University of California Press, 2002.

5 Ibid, s. 78.

6 Bishara, Azmi: "Reflections on October 2000: A Landmark in Jewish-Arab Relations in Israel" i *Journal of Palestine Studies*, vol. 30, nr. 3, 2001, s. 54-67.

7 "Chronology of Events: Conflict in Israel", Adalah Report, 2000, <http://www.adalah.org/features/commission/chronology.htm> (16.10.2005)

8 Rabinowitz, Dan, Ghanem, As'ad og Yiftachel, Oren (red.): *After the Rift: New Directions for Government Policy towards the Arab Population in Israel*. Hamachpil: Beer-Sheva, 2000, s 14.

9 Ibid, s. 37.

10 Shlaim, Avi: *The Iron Wall: Israeli and the Arab World*. New York: W.W. Norton. 2000, s. 82.

11 Lustick, Ian: *Arabs in the Jewish State: Israel's Control of a National Minority*. Austin: University of Texas Press, 1980, s. 13.

12 Zureik, Elia: *The Palestinians in Israel*. London: Routledge & Kegan Paul, 1979, s.118.

13 Israel Government Portal, Jewish National Fund. <http://search1.gov.il/govilt?lang=en&language=en&query=jewish%20national%20ofund>

14 Rabinowitz, Ghamen og Yifrachel, 2000, s. 51.

15 International Crisis Group, 2004. Or-rapporten er tilgjengelig på hebraisk: http://elyon1.court.gov.il/heb/vea dot/or/inside_index.htm (15.10.2010)

16 Sa'di, Ahmad H.: "Bolstering Hegemony: The Interpretation of the October 2000 Events by the Or Commission", i *Adalah Newsletter*, vol. 75, oktober 2010.

17 Ibid, s. 5.

18 Rouhana, Nadim og Sultany, Nimer: "Redrawing the Boundaries of Citizenship: Israel's New Hegemony", i *Journal of Palestine Studies*, vol. 33, nr. 1, 2003, s. 9.

19 Sharon, Ariel, "Democracy and the Jewish State", i *Journal of Palestine Studies*, vol. 36, nr. 4, 2007, s. 100-103.

20 Rouhana og Sultany, 2003, s. 11.

21 "Extremism isn't growing, but fear is", i *Haaretz* 25. mai 2004, <http://www.haaretz.com/print-edition/business/extremism-isn-t-growing-but-fear-is-1.123450> (10.09.2010)

22 Redrawing the Boundaries, s. 12.

- 23 "Special Report: 10 Discriminatory Laws". Adalah. Juni 2010. <http://www.adalah.org/eng/10.php> (12.10.2010)
- 24 Law of Return (Amendment No. 2) 5730-1970. <http://www.mfa.gov.il/MFA/MFAArchive/1950-1959/Law+of+Return+5710-1950.htm> (12.10.2010)
- 25 "Chapter Four: Violations of Educational Rights." Annual Review of Human Rights Violations of the Arab Palestinian Minority in Israel. On the Margins 26. juni 2005, <http://www.arabhra.org/hra/Pages/PopupTemplatePage.aspx?PopupTemplate=84> (18.10.2010)
- 26 "Arab citizens of Israel." http://en.wikipedia.org/wiki/Arab_citizens_of_Israel (18.10.2010)
- 27 "Netanyahu: Israel's Arabs are the real demographic threat", i Haaretz, 18. desember 2003, <http://www.haaretz.com/print-edition/news/netanyahu-israel-s-arabs-are-the-real-demographic-threat-1.109045> (10.09.2010)
- 28 Rouhana og Sultaney, 2003, s. 18.
- 29 Yiftachel, Oren: "Voting for Apartheid: The 2009 Israeli Elections." Journal of Palestine Studies, vol. 38, nr. 3, 2007, s. 75.
- 30 Morris, Benny, *The birth of the Palestinian Refugee Problem*, Cambridge: Cambridge University Press, 1987, s. 207.
- 31 "Pulled Apart", i The Economist, October 16, 2010.
- 32 Benny Morris, 2004, s. 223.
- 33 "Table 3 – Population of Localities Numbering Above 2,000 Residents and Other Rural Population". Israel Central Bureau of Statistics. 2010-30-06. http://www.cbs.gov.il/population/new_2010/table3.pdf.
- 34 "Leading Haredi rabbi refuses to endorse letter forbidding the rental of homes to Arabs", Haaretz 8. desember 2010, <http://www.haaretz.com/news/national/leading-haredi-rabbi-refuses-to-endorse-letter-forbidding-the-rental-of-homes-to-arabs-1.329493> (10.12.2010)
- 35 "October 2008 in Akka (Acre). Course of Events", Adalah's Newsletter, vol. 49, juni 2008. <http://www.adalah.org/newsletter/eng/oct08/oct08.html> (10.09.2010)
- 36 Intervju med artikkelforfatteren, Akka august 2009.
- 37 Cook, Jonathan: "We didn't disappear", i Al-Ahram, 14-20 December, no 824, 2006.
- 38 Stendel, Ori: *The Arabs in Israel*. Sussex: Academic Press, 1996, s. 53.
- 39 Ibid.
- 40 Lustick, Ian: *Arabs in the Jewish State: Israel's Control of a National Minority*. Austin: University of Texas Press, 1980.
- 41 Knesset Elections Results, <http://www.knesset.gov.il> (10.09.2010)
- 42 Klippet fra møtet med den oversatte ordvekslingen er tilgjengelig på Youtube: <http://www.youtube.com/watch?v=KBUXZnHbzig> (10.09.2010)
- 43 Turner, Mandy: "Minorities, democratic participation and horizontal inequalities: an analysis of the Palestinian-Arab-Israeli Members of the Knesset," 2010, *Paper presented at the World Congress of Middle East Studies*, 19-23 July 2010, Barcelona.
- 44 Al Hiwar TV (UK) October 9 2010, At MEMRI, the Middle East Media Research Institute. Clip #2685, <http://www.memri.org/clip/en/o/o/o/o/o/o/2685.htm>
- 45 Turner, 2010.
- 46 Tuastad, Dag: *Primary Solidarity: a Comparative Study on the Role of Kinship in Palestinian Local Politics*. Ph.D. University of Oslo: Unipub, 2009.
- 47 "The Islamic Movement Inside Israel. An Interview with Shaykh Ra'id Salah", i Journal of Palestine Studies vol. 36, nr. 2, 2007, s. 66-76.
- 48 "Special Document File. The Status and Future of Israel's Palestine Minority", i Journal of Palestine Studies, vol. 36, nr. 4, 2007, s. 73-103.
- 49 Ibid, s. 78-79.
- 50 "Open Forum. Strategizing Palestine", i Journal of Palestine Studies, vol. 35, nr. 3, 2006, s. 37-82.
- 51 The Islamic Movement Inside Israel, 2007.
- 52 Poll: 40% of Israeli Arabs believe Holocaust never happened", i Haaretz, 17. mai 2009, <http://www.haaretz.com/news/poll-40-of-israeli-arabs-believe-holocaust-never-happened-1.276190> (10.09.2010)
- 53 Cook, Jonathan: "We didn't disappear", i Al-Ahram. 14-20 December, no 824, 2006.
- 54 "Poll: 18 percent of Israeli Arabs backed Hezbollah in War", i Haaretz 24. august 2006, www.haaretz.com (24.08.2006)